فاکتەرە راستەقینەکانی پشت روودانی 16ی ئۆکتۆبەر … عیماد عەلی

ئەگەر ئێمەی کورد بەخۆمان لە بارودۆخی هەر چوار پارچەکە وردبینەوە و بەسەرپێی رووداوەکانی مێژووی دوور و نزیکی هەڵسەنگێنین، بە پێی ئەوەی لەبەردەستماندایە، وامان لێدێت کەزۆر هەڵوێستی پشت پەردەمان بۆ دەرکەوێت و وا ئێستاش دەبینین رۆژانە بە ڕوونی گۆڕانکاریی زۆر و خێرا لە ڕەوتی سیاسی و کۆمەڵایەتی خەڵك و کاریگەریی لەسەر ژیانمان دەبینین و ئەو رەهەند و دوورایی و لیکەوتانەی ئەو رورووداوانەی بە میراتی ماونەتەوە نەك کاریگەری لەسەر خۆمان هەبێت بەڵکو بە شێوەیەکی تایبەتی لەسەر پێشهاتە نوێکانیش دەبێت، کەزیاتر ورد دەبینەوە ئەوەمان بۆ روون دەبێتە کە چۆن بە بێ گرنگیدان بە گۆڕانکاریەکان و بە شێوەیەکی هەڕەمەکی ژیانی سیاسی وکۆمەڵایەتی وئابووری و رۆشنبیری خۆمان بەڕێ دەکەین، بەڵام زۆرجار رووداوێکی ئەوتۆ دێتە کایەوە کە کاریگەریی زۆر گەورەی لە هەموو بوارەکان لەسەر ژیانی خەڵك لە کاتی رووداوەکە و بۆ ئایندەشی دەبێت.

زۆر شت رودەدەن و دەڕۆنە باری لەبیرچونەوە بۆ ئەوەی رێژەیەکیشیان لە یادەوەریمان بمێننەوە و سودیکی ئەوتۆشیان نابێت بۆ پەندوەرگرتن لێیان، بەڵام رووداوی وا هەیە کەس نیە لە ئێمە لەبیری بکات و خۆی فەرزدەکات، چ ئەوانەی لە رابوردووی دوور واتە لە مێژوودا تۆمارکراون، یان ئەوانەی لە ژیانی خۆماندا بینیومانن، لەوانەش شۆرشە یەك لە دوای یەکەکانی کوردستان و چۆنێتی سەرکوتکردن و دامرکاندنەوەیان لەلایەن دوژمنانەوە. کەس هەیە هەر هیچ نەبێت کۆماری کوردستان و رەوتی سیاسی ئەو قۆناغە و وردەکاری بەڕێوەچونی و چۆنێتی لەناوبردنی لەبیر بکات، مەگەر بەخۆی بیەوێت لەبیری بچێتەوە، یان نسکۆی شۆرشی ئەیلول، یان ئەنفال و ماڵوێرانی کورد. بەڵام ئەوەی کەلێنی گەورەیە و خاڵی هاوبەشی رەوتی ژیانی ئەم گەلەیە پەندوەرنەگرتنە لە رووداوەکان و نەبونی سەرکردایەتی بلیمەت و ژیر کە قۆناغەکە و داهاتووی بخوێنێتەوە و مامەڵەی لەگەڵدا بکات و هەنگاوی راست و دروستی بۆ دەستەبەرکردنی دوارۆژی بهاوێت.

ئەمە جگە لە ململانێی نێوخۆیی و رکابەری و دووبەرەکی و خودپەرستی

بە هۆکار و پاڵنانی نەرجسیەتی باڵادەستان و بەرژەوەنخوازی و، خیانەتکردنی نێوخۆییش لە مێژووەکەماندا کەم نەبوون، بەڵام خەڵکی ئازا و چاو نەترس و فیداکار و بلیمەتیشمان زۆر بوون کە دەرفەتیان بۆ نەرەخساوە ڕۆڵی گەورەی خۆیان بگێڕن، ئەوەی هەبووە هەمیشە بارودۆخی کۆمەڵایەتی و ئابووری و زۆرجار فرتوفێڵی کەسیی کۆمەڵێك خەڵك یان عەشیرەت یان تیرە خۆی فەرزکردووە بۆ ڕابەرایەتی کردنی قۆناغێك کە زادەی ئاستی ڕۆشنبیری و باری کۆمەڵایەتی و ئابووری قۆناغەکە بووە و بە تۆپزی خۆیان فەرزکردووە.

بەڵام لەم سەردەمە و پاش هەرەس و شۆڕشی نوێ. دەبێت ڕاشکاو بین و ئەوە ڕابگەیەنین بە پێی پێوەرەکانی شۆڕش، بە ڕاستی سیفەتەکانی شۆڕشی نوێی تێدا نەبوو یان نەیانهێشت و لەسەرتادا هەبوو لەناویانبرد، بۆیە بوو بە درێژکراوەی شۆڕشەکلنی پێشوتر و بە ناحەق ناوی لێنرا شۆڕشی نوێ، لەبەر ئەوەی مەرجەکەکانی شۆڕشی نوێی لەخۆی نەگرتبوو، بەڵکو هەموو سەلبیەتەکانی شۆڕشەکانی پێشووی لەخۆهەڵگرتبوو، بەگۆڕانێکی زۆر کەمەوە، لەبەر ئەوەی عەقڵیەت و سەرکردایەتی و بیروبۆچون و پێکهاتەکانی شۆڕشی نوێ جیاوازیەکی ئەوتۆی لەگەڵ ئەوانەی پێشو نەبوو، بەڵکو زۆرێك لە سەرکردایەتیەکانی هاوزەمانی هەردوو شۆڕش بوون کە ئەمە بە هیچ شێوەیەك ناتوانرێت بە شۆڕش ناوی بەریت نەك بە شۆڕشی نوێش، لەبەر ئەوەی شۆڕش ئەوەی پێشوتری ڕادەماڵێت و هیچ پیکهێنەرێکی پێشووی تێدانابێت و بە عەقڵیەتی تازەوە بەڕێوەدەبرێت و دابڕانێکی ڕەها لەگەڵ سەرجەم سیفەتەکانی پێشتردا دەبێت و ئامانج و دروشم و بیروبۆچون و فەلسەفە و سەرکردە و توخمی نوێ لەخۆ دەگرێت، کە لەگەڵ بارودۆخی بابەتی وخودی قۆناغەکەدا بگونجێت، یان ڕاستر بڵێین زادەی سەرجەم تایبەتمەندیەکانی خودی قۆناغە نوێکە بێت نەك سیفەتەکانی قۆناغ و شۆڕشی کۆنی بەمیراتی بۆ مابێتەوە.

بۆیە لەو ڕوانگەیەوە دەتولنین بڵێین پاش هەرەسی شۆڕشی ئەیلول، شۆڕشێکی نوێ بە واتای کرۆکی وشەکە نەهاتۆتە ئاراوە، بەڵکو ئەوکەسانەی پێشتر لە ململانێدا بوون لە مەودایەکی کورتدا زاڵبون بەسەر بزوتنەوە چەکداریەکە و جموجۆڵ و بزاوتێکیان هێنایە ئاراوە، لەگەڵ ئەوەی هەندێك عەقڵی نوێ لە سەرەتادا ئارادابوون یان لەناوبران یان شەهید بوون یان لەسێدارەدران یان ئاوێتە بیرو کۆن بونەوە و بەناو شۆڕشی نوێ بووە درێژکراوەی سەرجەم ململانێ و ڕەفتار و ئەخلاقیات و بۆچون و عەقڵی سەرکردایەتی شۆڕشی کۆن(جەلالی مەلایی) بە درێژکراوەی ناوی شۆڕشی نوێوە.

بۆیە ئەو ناکۆکی و رکابەری و دژایەتی و ململانێیەی هەبوو کتومت وەکو خۆی تا پاش راپەرینی ئازاری 1991 ی کوردستان و تەنانەت تاوەکو ئەمرێش درێژەی کێشا و هەر ئەوە بووە هۆکاری نەهامەتی بۆ بەناو شۆڕشەکە و بۆ گەلی کوردیش، تاوەکو هەلگیرسانی شەری براکوژی نێوخۆی کوردستان وەکو شەڕەکانی پێشتری شاخ لە نێوان سەرجەم لایەنەکاندا رویدا؛ تاوەکو رێکەوتنامەی واشنتۆن بەدەستی دەرەکی هاتەئاراوە و فەرزکردنی ئاشتیەکی فشەڵی روکەش لە لایەن ئەمریکاوە بە شێوەیەك کە دەکرێت بلیین سەپاندنەکەی بە فەرمانی عەسکەری هێزی دەرەکی بووە.
بۆیە بەدرێژایی ئەم رەوتە سیاسیە بە ناوەرۆکە باوەکەی خۆیەوە کە بۆ ماوەی زیاتر لە پەنجا ساڵ درێژەی کێشا، بە رەفتار و سیاسەت کردن و مامەڵە و جموجوڵی عەسکری و بەرکەوتن، کۆمەڵێك خەڵکی تر فێری هەمان عەقڵیەت و بیرکردنەوە و سیاسەت و فەلسەفە بوون کە زادەی ئەو ناکۆکی و دوبەرەکی و رکابەریە کۆنانە بوون. بەڵی سەرکردایەتی کۆن هەمان عەقڵیەتی خۆی بە شێوەیەکی کردەیی ئەگەر بە مەبەستیش نەبوبێت بەخشی بەوانەی لەتەمەن لە خۆیان منداڵتر بوون، بەڵام لە سەردەمی خۆیاندا نەژیان و کتومت گەرێندرانەوە بۆ زەمانی ئەو سەرکردانەی کە ئەو وەزعەیان دروست کردبوو، نەك ئەمان وەکو بیرکردنەوە و بۆچون و تێگەیشتنی خۆیان و بە بارودۆخی سەردەمەکەی خۆیان و عەقڵیەتی نوێ و جیاواز لەوان رەفتار و سیاسەت بکەن و شۆرش بەڕێوەبەرن.
هەر ئەمەش بە هەمان جەوهەر و شێواز و روخسارو پێکهاتەیەوە و وەکو خۆی گواسترایەوە بۆ نەوەی پاش راپەڕین و ئەوانەی وەك حزب یان بنەماڵە یان بازنەیەکی تەسك لە نێو حزبەکان سیاسەتیان دەکرد، بۆیە رایەکی یەکگرتوو و بۆچونێکی هەمەگیری هاوبەش و عەقڵیەتی رابەرایەتی کردنی حزبی مۆدیرن و دەوڵەت و بەرژەوەندی باڵا لەبەرچاو نەگیرا و؛ لە نێو سەرکردایەتی نوێ نەهاتە ئاراوە، وەزعە نوێکەش کەوتە دەست هەزار و یەك بەناو سەرکردەی بەروکەش تازە و بە ناوەخن کۆنەوە.

لەمەشدا و لە دوای ڕاپەرین زۆر رووداوی دلتەزێن روویاندا، هەر لەشەڕی نێوخۆوە بگرە تاوەکو خیانەتی 31 ئاب و هێنانی تانك و سوپای بەعس بۆ ناو خاکی هەرێمی کوردستان، ئەگەر هۆکار و پاڵنەرەکان هەرچیەك بوون.دەکرێت ئەوەی پێشتر باسمان کرد هۆکاری سەرەکی ئەم نەهامەتیانە بوون لە نێوشیاندا رووداونی 16ی ئۆکتۆبەر
.
بەو شێوەیە وەزعی کوردستان لەژێر رەحمەتی ئەم دوو زلهێزەدا

دەیناڵاند و فەراهەمبونی هەلی چاوەڕوانکراوی چەندین ساڵە بۆ گەیشتن بە ئامانجە ستراتیجیەکەی خۆی تا رادەیەك زۆر لە دەستی ئەم میلەتەدا نەمایەوە.

ئەگەر بەوردی تەماشای ئامادەباشی و زەمینەخۆشکردنی دروست و ئەو فاکتەرانەی بۆ بنیاتنانی دەوڵەت بکەیت و لە سەرخان و ژێرخانی ئابووری کوردستان وردبیتەوە و حاڵی ئەم حکومەتە بزانیت کە توانای پێدانی تاکە مەعاشێکی موچەخۆرانی نەبێت بەبێ بەغدا و متمانەی نێوان دەسەڵات و میلەت گەیشتبێتە سفر، ئەوەت بۆ روون دەبێتەوە کە بڕیاری ڕیفراندۆم سەرکێشیەك بوو، ئەگەر ژێربەژێریش بۆ هەر مەرامێکی حزبیش بوبێت بەڵام لە خۆیدا ئامانجێکی پیرۆزە و پێویستی بە قوربانیدانە و دەبێت بە حاڵ و ماڵ لە خزمەتی ڕێگەی ئەو ئامانجە لە مێژینە گەورە ستراتیجیەدا هەمووشتێك پێشکەش بکەیت.

بەڵام ئەوەی راستی بێت، لە و کاتەدا زۆر شت روویدا کە لە رای گشتی و چاودێرانیش بە هەر مەبەستێك بوبێت دەشاردرایەوە و دەرنەخرا، یەکێك لەوانەش تا ئەمڕۆ راستیەکی نازانرێت کە ناوەڕۆکەکەی چۆن بووە و کێ نوسیویەتی و کێ بەرپرسیارێتی هەڵگرتووە نامەکەی تیلەرسۆن وەزیری دەرەوەی ئەوکاتەی ئەمریکا بوو کە دوایی دزەی پێکرا و خرایەروو و ناوەڕۆکەکەی بینرا، ئەوەی تێیدا هاتووە، هەرچەند جێگەی دڵخۆشی زۆر نیە بەڵام بە بەراورد بەو هەموو نارەزایەتیە جیهانی و ناوچەییەی لەمەڕ ریفراندۆم هاتەئاراوە، دەکرا لەبەرچاو بگیرێت و پابەندبونی کاتی پێوەی لە لایەن سەرکردایەتی کوردەوە هەنگاوێکی زۆر سەرکەوتوانە بوایە.

ئەوەی کرا ریفراندۆم بەرێوەچوو، ئەوەی روونیشە لە مەودایەکی دووردا سودی تایبەتی خۆی دەبێت، لە پیادەکردنی پرۆسەکەدا سەرکەوتو بوو، ئەگەر لەگەڵ ئەوەشدا زیانی کاتیانەی قۆناغەکەی لێکەوتەوە لە سەرجەم رووەکانەوە، بەڵام ئەوەی جێگەی داخ بوو سەرنەکەوتنی ریفراندۆم نەبوو بەڵکو فراوانبون و توندبونی ناکۆکی و کێبڕکێی نێوخۆیی گەورە دروست بوو کە یەکێتی و یەکبون و یەکگرتوویی کوردی خستە پەراوێزەوە، ململانێی حزبی کەسی بووە کێسپ و تەگەرە و لەنگەری بەست لەبەردەم گەیشتن بە ئامانجێکی پیرۆز و ستراتیجی وەك سەربەخۆیی کوردستان(ئەگەر مەزەندە ئەوەش بکرێت کە مەبەستەکە شتێکی بچوکتریش بوبێت لەئامانجی ئەو پرۆسەیە) بۆیە گەورەترین زیان ئەوە نەبوو کە سوپای عیراق نیوەی خاکی کوردستانی داگیرکرد بەڵکو ناتەبایی و نایەکگرتوویی و کێبڕکێی نێوخۆیی بەزیان بۆ پرسەکەمان کەوتەوە و تاهەتایە تەنانەت لە نێو نەوەکانی

داهاتوشدا درێژە دەکێشێت و هەر ئەو ناکۆکیانە زیانەکەی فراوانتر کردەوە.

بەڵێ کەس نەبوو بە راستەوخۆ دژی ریفراندۆم بێت جگە لە کۆمەلێك خەڵکی نەشاز و کورتبین و خاوەن بەرژەوەند و داردەستی ئەم و ئەو (هەرچەند کارەکەیان بە سۆز و عاتیفە لەقەڵەمدا)، ئەوەبوو رووداوی 16ی ئۆکتۆبەری هێنایە ئاراوە، کە هۆکارەکی بەشدلربوانی کورد لەم رووداوە نەك نارەزایەتی بوبێت لەمەر ڕیفراندۆم بەڵکو کاردانەوەی کۆمەڵێك خەڵکی کورتبینی کاڵفام لەمەڕ کێبرکێ و بیروبۆچی بە میراتی ماوی مێژوویی میراتگرانەی نەوەکانی نێوان هەردوو حزب یەکێتی و پارتی بوو و هیچیتر. بەڵکو ئەگەر وردتری بڕۆین، 31ی ئابێکی تر بوو لەلایەن لایەنی زەرەرمەندی 31 ی ئاب پێشترەوە، بەڵام بە زەرەر و زیانێکی گەورەترەوە و وەڵامی حزبیانە و تۆڵەسەندنەوە بوو لەسەر حسابی ئامانج و خۆفیداکاری و خوێنی شەهیدانی گەلی کوردستان بەسەرجەم پێکهاتە و لایەن و چین و توێژەکانەوە.
ئەگەر بمانەوێت بە وردی و زانستیانە شیکاریی پرۆسەی ریفراندۆم و لێکەوتەکانی و بە تایبەتی رووداوی 16ی ئۆکتۆبەر بکەین، دەبێت تێڕامان و توێژینەوە لەو رووداوە و مێژووی رووداوەکانی رێرەوی دەیان ساڵەی پێش ئەوە لەبەرچاوبگرین کە چەند زیانی بە میلەت و ئامانج و دوارۆژەکەی گەیاندوە و بە وردی ناوەخنی رووداوەکان بخوێنینەوە نەك بە روکەشی و بارودۆخی قۆناغ و کاتەکەی بەتەنها لەبەرچاو بگرین. ئەمەش توێژینەوەیەکی دوورودرێژی دەوێت. بەڵام ئەگەر بەسەر پێیانەش بێت دەکرێت ئاماژە بە فاکتەر و پاڵنەر و بەرژەوەندی کارەکتەرەکانی بکەین کە بووە هۆکاری کارەساتێکی گەورە و بە هەمان شێوەی 31ی ئاب و بەڵکو زۆر زیاتریش کە قەت لەبیر ناچیتەوە و دووبارە کەلێنێکی گەورەی لە جەستەی گەلی کوردی دروست کرد. دەکرێت ئەوەش لەم چەند خاڵە چڕیان بکەینەوە:
!- پابەندبونی کارەکتەرەکانی 16ی ئۆکتۆبەر بە فەرمانەکانی وڵاتانی دەوروبەر لە دەرئەنجامی دابەشکردنی ڕۆڵەکانی هەردوو زلهێز و دابەشبونیان بەسەر تورکیا و ئێراندا، ئەمیش لە پیناو تۆڵەکردنەوە لەیەکتر.
2- قەتیسبونی گیانی رق وکینە لە دڵی دەروونی هەردولا و لەبەرچاو نەگرتنی بەرژەوەندیە باڵاکانی کوردستان بە هیچ شێوەیەك و کورتبینی و کاڵفامی زۆرێك لە کارەکتەرە سەرکیەکانی رووداوەکە.
3- نەبونی سەکردایەتیەکی بیرقووڵی خاوەن ستراتیجی و سەنگ و قورسایی و خوێنەری قۆناغەکە و پێشهاتەکانی پاش ریفراندۆم بە روونی و نەبونی پێشبینیکەری ئایندە .

4 – جگە لە ململانێ حزبیەکان، بوونی کێشە و گیروگرفتە ناوخۆییەکانی نێو حزبەکان کە بڕێ باڵن و جەمسەرەکان لە رکابەری و کێبڕکێدا، ئەم رووداوەیان بەشێوەیەك لە شێوەکان کردە ئامرازێك بۆ بەرزکردنەوەی رەسیدی خۆیان لەبەرامبەر رکابەرە ناوخۆییەکانیان.

5- هەوڵی سەرۆکی هەرێم بۆ تۆمارکردنی مەجد و رۆژێکی مێژوویی بۆ خۆی وحزبەکەی بۆ ئەوەی پێچەوانەکەی بخوێنێتەوە ((من وام دانابوو کە لە شەکستهێنانی پرۆسەکە، سەرۆکی هەرێم بەخۆی وازبهێنێت و بڵێت ئەرکێکی مێژوییم لەسەر شان بوو و سەرکەوتو نەبووم لەم قۆناغە و هیوادرام نەوەی نوێ و خەلکی تەنانەت بەدەر لە حزبەکەی خۆیشی بێت ئەو ئەرکە سەرەکیانە لە ئایندەدا بگرێتە ئەستۆ و تەنانەت حزبەکەشی بۆ نەوەی نوێ نێوخۆیی بەجێبهێڵیت، بەمەش راستگۆیی و پێگەیەکی مێژوویی بۆ خۆی تۆمار دەکرد و بە خۆی دەبووە مەرجەع ئەگەر لە ماڵیشەوە دانایشتیا(داخەکەم پەندی لە هەڵوێستی جەمال عەبدولناسر وەرنەگرت لە شکستی شەڕەکەی لەگەڵ ئیسرائیلدا و کە بڕیاری وازهێنانی لە سەرۆك کۆماری دا جەماوەر رژانە سەرجادە و بەزۆر بواریان نەدا وازبێنێت)…)).

6- بێسەروبەری لە رێکخستنی سیاسی پرۆسەکە نەك بەرێوەچونی کاری هونەری خودی پرۆسەکە، بۆ ئەوەی خەڵك بکرێتە خاوەنی وانیشان دەدرا کە کەسێك و حزبێك دەیکات و ئەمەش پارتی دیموکراتی کوردستان بەرپرسیارێتی هەڵدەگرێت، لەبەر ئەوەی ئەو و سەرۆکەکەی بوو کە ویستی ئەم مێژووە بۆ خۆی و حزبەکەی تۆمار بکات نەك ئامانجێکی هەموو کورد بێت و خەڵك خاوەنی بێت و دوور بێت لە ئماناجی کەسی و پاتێنەری نەرجسیەت، هەر خەڵکە کە قوربانی بۆ داوە و هەر بەخۆی مێژوو بۆ خۆی دروست دەکات، بە چاکی و خراپیەوە، بۆیە شکستهێنانی کورتمەودای ئەم پرۆسەیە هەر دەبێت پارتی بەرپرسیاریەتەکەی هەڵبگرێت و باجی بدات، بەڵام رووداوانی 16ی ئۆکتۆبەر بەرپرسیارێتیەکەی دەکەوێتە ئەستۆی هەمو کەس لایەنە بەشجاربووەکان.

7- کورتکردنەوەی پرۆسەیەکی گەورەی نەتەوەیی ئاوها بۆ فیستفاڵی حزبیانە و خەڵك کۆکردنەوە بەدوور لە راسپاردنی خەڵکی پسپۆر و چاودێر و شیکەرەوان بۆ کۆبونەوە و توێژینەوە و رێگە دۆزینەوە یان رینمایی و دیاری کردن راسپاردە.

8- نەخوێندنەوەی وەزعی ناوچە دابڕاوەکان و رۆڵی وڵاتانی دراوسێ و جیهان لە مەڕ ئەو ناوچانە و هەستیاریی ئەو پرۆسەیە لەوێدا (لەوانەیە پرۆسەی ریفراندۆم لەوناوچەیە دوابخرایە پێشهاتی تر و دەرئەنجامی جیاوازمان بینیبایە).

9- لەبەرچاو نەگرتنی کۆمپانیا جیهانیەکان و رۆڵ و کاریگەریان

لەسەر پرسی سیاسەتی جیهان و کارنەکردن لە زامنکردنی هەڵوێستی ئەوان (برتیش پترۆلیۆم) مان بینی لەدوای 16 ئۆکتبەر چۆن گوژمی کارکردنی سەرەکیان خستە کەرکوك و تا ئێستاش گومان لە رەفتارەکانی دەکرێت و بەڵکو تا ئێستاش بەریتانیا و ئەم کۆمپانیایە پترۆڵی کەرکوك و خانەقین و ناوچەکانی تر بە مافی خۆی دەزانێت.

10 – پێکنەهێنانی لیژنە و وەفدی بێلایەن و ئەکادیمی بۆ سەردانی وڵاتان و زانینی هەڵوێستی راستەقینەیان، ئەوەی هەبوو لە ژێر دەستی تاکە حزبێك و تاکە کەسێکەوە مایەوە و هیچ زانیاریەکیش لەو بارەوە بە وردی بڵاونەکرایەوە و دەرئەنجامەکان خرایە دەست قەدەر و شەفافیەت بونی نەبوو.

بۆیە دەتوانین بڵێین؛ روودانی 16ی ئۆکتۆبەر تا ڕادەیەکی زۆر لەدەرئەنجامی هەڵەکانی چۆنێتی پراکتیزەکردنی پرۆسەی ریفراندۆم بەو ناکۆکیانەوە لە نێوخۆیی کوردستان بوو زیاتر لەوەی لێکەوتەکانی رەفتار و هەڵوێستی بەغدا و وڵاتانی دەوروبەر و جیهان بێت.

لێرەشدا دەبێت ئەوەش بڵێین کە ئەگەر ریفراندۆم زۆرێك لێکەوتەی زیانبەخشی گشتی و کورتمەودای لێکەوتەوە بەڵام بەشداری ئەو حەشاماتە خەڵك و رێژەی زۆرینەی رەهای بەڵێیەی هێنایە ئاراوە، خۆی لە خۆیدا پرۆسەیەکە تاماوە بە زیندوویی دەمێنێتەوە و لە بارودۆخ و زەمینەی بابەتی و خودیدا دەتوانرێت قازانجی یەکجار گەورەی لێببینرێت و بۆ کاروباری سیاسی و تەکتیکی رۆژانەش تا گەیشتن بە ستراتیجی گەورە بەکاربێت و کارتێکی یەکجار گرنگە بەدەست سیاسەتمەداری عاقڵەوە.

لە کۆتاییدا دەبێت ئەوە بخەینە بەرچاوی خەڵك کە ئاکامی ئەم رووداوە و زەرەر و زیانەکانی بۆ پرسەکە و لێکەوتە دوورمەوداکانی چۆن دەبێت. بەڵێ 16ی ئۆکتۆبەر و داگیرکردنی ناوچەدابڕاوەکان بە کشتی و زاڵبونی بێهودەیی بەسەر بیر و هۆشی خەڵك و بێمتمانەیی بە شۆرش و دەسەلات وپرسەکە بە گشتی نەرێنیترین دەرکەوتەی چێڕاوی زوخاوی ئەم رووداوە بوو. بەڵام ئەوەی زیاتر کاریگەری هەبوو ناکۆکیەکان زۆرتر و سەختر و فراوانتر بوون، نەك رووداوێکی نەتەوەیی وەکو رێفراندۆم یەکێتی و یەکبون و تەبایی و تۆکمەیی لە نێوان ریزەکانی خەڵك بەهێزتر و مکۆمتر بکات وەکو لە سەرجەم پرۆسەیەکی نەتەوەیی و نیشتمانی گشتگیری چارەنوسساز چاوەروان دەکرێت.

ئەوەی زیاتر جێگەی داخ بوو کەس بەرپرسیارێتی شکستهێنانی پرۆسەکەی هەڵنەگرت و خرایە سەر شانی هەمووان و دووڕویی و نکوڵی کردن جێگەی بەڵێن وپەیمانەکانی پێش ریفراندۆمی گرتەوە. لە دەرئەنجامی 16ی

ئۆکتۆبەریش خەلك سەرجەم کردەوە نابەجێکانی رێرەوی شۆرشەکان و هەڵەی سەرکردایەتی و ناپاکیەکانی کەوتەوە یاد و ئەزمونی حوکمڕانیش چەندین هەنگاو پاشەکشەی کرد و قورسایی هەمەچەشنی بواری ئابوری و سیاسی کەوتە سەر شانی سەرجەم چین وتوێژەکانی گەلی کوردستان و چاکسازی راستەقینە و هەنگاوە ئەرێنیە چاوەروانکراوەکان تەنانەت بەسەر پشتی کیسەڵیشدا نەرۆیشتن. بۆیە دەکرێت بڵێین ئەگەر لە نسکۆی شۆرشی ئەیلول و ئاشبەتاڵ بۆئومێدی باڵی بەسەر سەرکردایەتی و شکستی سەرکردایەتی بووبێت نەك خەڵك بەگشتی لەبەر ئەوەی هۆکارە سەرەکیەکەی بە دەستی دەرەکی بوو نەك نێوخۆیی، بەڵام 16ی ئۆکتۆبەر و دەرئەنجامەکانی بە گەورەترین هۆکاری بێ ئومێدی دادەنرێت لە نێو دڵ و دەروونی خەڵکی کوردستان بە گشتی لەبەر ئەوەی هۆکاری شکستەکە زیاتر نێوخۆیی بوو نەك تەنها دەرەکی بێت. بۆیە ئەگەر راست بڵێن شکست بە یەکگرتوویی ئەزمونە بەڵام تەنانەت سەرکەوتن بە پەرشوبڵاوی و ناکۆکی بۆتەئاراوە لە جەوهەردا شکستە.